

www.sujitwongthes.com

รัฐมอญโบราณ ฝั่งทะเลอันดามัน และมิวเซียมวัดม่วง บ้านโป่ง ราชบุรี

ดินแดนชายฝั่งทะเลอันดามันในพม่าตอนใต้ เมื่อดูจากแผนที่จะเห็นเป็นบริเวณแคบๆระหว่างฝั่งทะเลอันดามันกับเทือกเขาตะนาวศรีติดพรมแดนไทย-พม่า แต่เป็นผืนยาวตั้งแต่ตอนบนเสมอเขต จ.ตาก จนถึงตอนล่างเสมอเขต จ.ระนอง

บริเวณแคบๆ แต่ยาวนี้ แต่เดิมเคยเป็นดินแดนของรัฐมอญ จึงมีชนชาติมอญตั้งหลักแหล่งมาก ปนกับชนชาติอื่น เช่น กะเหรี่ยง, ฯลฯ (มีรายละเอียดอยู่ในหนังสือราชาธิราช)

มีเมืองสำคัญๆ ค้นชื่ออยู่ในประวัติศาสตร์ไทย ตามลำดับจากข้างบนลงข้างล่าง คือ เมืองเมาะตะมะ, เมืองทวาย, เมืองมะริด, เมืองตะนาวศรี

เมืองเหล่านี้จะต้องถูกยึดครองจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเมื่อมีสงคราม “ไทยรบพม่า” เพื่อเกณฑ์กำลังคนกับเสบียงอาหารไปรบ

เมืองทวาย (คำแท้ว่า ทเว) ที่พม่ากำลังก่อสร้างทำเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรม แล้วไทยให้ความสำคัญทางเศรษฐกิจ-การเมืองขณะนี้ เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่สุดของ “ไทยรบพม่า”

เพราะเป็นเมืองอยู่ใกล้เส้นทางช่องเขามากที่สุดที่จะเข้าถึงอยุธยา, กรุงเทพฯ โดยผ่านทางกาญจนบุรี หรือราชบุรีก็ได้

เส้นทางช่องเขาราชบุรี “อาจารย์ลม” (พระครูวรธรรมพิทักษ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดม่วง ต.บ้านม่วง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี พ.ศ. 2522-2547) เคยเล่าให้ผมฟังราว 20 ปีมาแล้ว ว่าท่านและประสกลีกาชาวบ้านม่วงซึ่งเป็นเชื้อสายมอญ เดินจากบ้านม่วงไปมาหาสู่เครือญาติที่เมืองมอญทางเมืองทวายเป็นประจำ ผ่านช่องเขาเขตราชบุรีออกไป

แล้วท่านยังบอกอีกว่ามอญบ้านม่วงกับลุ่มน้ำแม่กลองตั้งแต่ยุคแรกๆ ต้นอยุธยาก็เข้ามาทางเมืองทวายนี่เอง

ในวัดม่วงมีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วงที่มหาวิทยาลัยศิลปากรจัดงบประมาณสมทบกับเงินบริจาคของวัดกับชาวบ้านสร้างอาคารจัดแสดงให้ความรู้เรื่องมอญดังเล่ามานี้ (ที่ “อาจารย์ลม” ริเริ่มสะสมศิลปวัตถุมอญไว้นานมากแล้ว) ที่ผมมักเรียกง่าย ๆ ให้สะดวกปากและใจว่า “มิวเซียมวัดม่วง”

คณะอาจารย์กลุ่มหนึ่งของมหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับชาวบ้านวัดม่วง จัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ แล้วเปิดให้เข้าชมครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2536

10 ปีต่อมา ราว พ.ศ. 2546 มิวเซียมวัดม่วงชำรุดทรุดโทรม เช่น หลังคารั่ว ฯลฯ ทางวัดและทนายบ้านทำจดหมายร้องเรียน

ยุคแรกๆ ต้นอยุธยา ก็เข้ามาทางเมืองทวายนี้เอง

ในวัดม่วงมีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วงที่มหาวิทยาลัยศิลปากร จัดงบประมาณสมทบกับเงินบริจาคของวัดกับชาวบ้านสร้าง อาคารจัดแสดงให้ความรู้เรื่องมอญดังเล่ามานี้ (ที่ “อาจารย์ลม” ริเริ่มสะสมศิลปวัตถุมอญไว้นานมากแล้ว) ที่ผมมักเรียก ง่ายๆ ให้สะดวกปากและใจว่า “มิวเซียมวัดม่วง”

คณะอาจารย์กลุ่มหนึ่งของมหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับชาวบ้านวัดม่วง จัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ แล้วเปิดให้เข้าชมครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ.2536

10 ปีต่อมา ราว พ.ศ.2546 มิวเซียมวัดม่วงชำรุดทรุดโทรม เช่น หลังคารั่ว ฯลฯ ทางวัดและชาวบ้านทำจดหมายร้องเรียน ปรึบทุขขอให้มติชนช่วยทำบุญแก้ไข

คุณชรรค์ชัย บุนปาน มอบให้ผมประสานงานโดยเชิญครูบา อาจารย์ผู้ใหญ่กับภาคเอกชนมาทำบุญร่วมกัน แล้วจัดทอด กฐินสามัคคีที่วัดม่วงเมื่อ 19 ตุลาคม 2546 ได้เงินมากกว่า 1 ล้าน มอบให้กรรมการวัดและชาวบ้าน ร่วมกับอาจารย์ภาค วิชามานุษยวิทยา ม.ศิลปากร ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมการจัดแสดงและส่วนที่ชำรุดจนสำเร็จเฉพาะส่วนสำคัญๆ ที่จำเป็น เมื่อ พ.ศ.2547 (มีรายละเอียดพิมพ์ในหนังสือนำชมฯ โดยทุนของกระทรวงวัฒนธรรม)

ส่วนที่ไม่เร่งด่วนก็มีอาจารย์อาสาสมัครคอยดูแลแก้ไขต่อไปอีก แต่จะทำกันอย่างไรผมไม่ได้เกี่ยวข้อง เพราะทำบุญประสานงานหาทุนและหาคนทำงานด้านต่างๆ เสร็จแล้ว ก็เป็นอันเลิกรากลับบ้านตัวเองอย่างสงบเสงี่ยมเจียมเนื้อเจียมตัว เพราะไม่มีภูมิรู้และไม่ได้เรียนวิชาจัดมิวเซียมจากที่ไหนในโลก

ครูบาอาจารย์หลายสถาบันที่แวะเวียนไปดูมิวเซียมวัดม่วง บ้างก็สอบถามว่าผมเกี่ยวข้องจัดแสดงพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วงหรือเปล่า?

ต้องอธิบายทุกครั้งว่าผมไม่ได้เป็นคนจัดแสดงมิวเซียมวัดม่วง เพราะทำมิวเซียมไม่เป็น ทำเป็นแต่หนังสือและเขียนหนังสือเท่านั้น ดังนั้นมิวเซียมวัดม่วงทั้งหมดเป็นงานจัดแสดงของอาจารย์ศิลปากร กับอาสาสมัครกลุ่มหนึ่งที่ร่วมกันทำบุญ ซึ่งมี 2 ระยะ คือ ระยะแรก ตั้งแต่ พ.ศ.2536 และระยะหลังที่ซ่อมแซมการจัดของระยะแรก ตั้งแต่ พ.ศ.2546

ถ้าผมจะมีส่วนเกี่ยวข้องบ้างก็ระยะหลังนี้แค่นั้น แต่เกี่ยวในด้านประสานงานหาผู้ใจบุญมาร่วมกันทำบุญหาทุนแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ทางวัดม่วง แต่ไม่ได้เป็นคนจัดแสดงมิวเซียม และที่เขาจัดไว้ก็ยังไม่เคยไปดูไปเห็นเลยจนบัดนี้ เพราะต้องไปช่วยที่อื่นอีก

ว่างเมื่อไรจะไปดู แล้วตั้งใจจะเลยไปหาช่องเขาออก ผังทะเลอันดามันตามเส้นทางราชัราชของรัฐมอญโบราณด้วย